

Informace o studii pro rodiče

Vážený rodiče,

obracíme se na Vás s žádostí o zvážení účasti Vašeho dítěte ve výzkumném projektu s názvem „Přiřazování jmenného rodu u dětí“, který vzniká pod záštitou Psychologického ústavu Akademie věd ČR. Práce je vedena dr. Hanou Tomáškovou a prof. Filipem Smolíkem. Tento dokument slouží k poskytnutí základních informací o zaměření a průběhu studie. Podpisem přiloženého formuláře Informovaného souhlasu vyjadřujete souhlas se zapojením Vašeho dítěte do výzkumu.

Cílem projektu je zjistit, na základě jakých kritérií děti hovořící česky přiřazují novým slovům jmenný rod. Zahraniční výzkumy naznačují, že důležitým vodítkem může být zakončení slova, avšak význam tohoto kritéria se liší v závislosti na vlastnostech konkrétního jazyka. Český jazyk má rodový systém s nižší mírou formální pravidelnosti, a proto chceme ověřit, nakolik je zakončení podstatných jmen pro české děti při rozhodování o rodě důležité. Studie neslouží k hodnocení individuálních schopností dítěte, ale ke zkoumání obecných zákonitostí jazykového vývoje.

Výzkum bude probíhat prezenčně v prostorách mateřské nebo základní školy, kterou Vaše dítě navštěvuje, po dohodě s vedením školy. Účast ve studii je podmíněna písemným informovaným souhlasem zákonného zástupce a vyplněním krátkého doprovodného dotazníku. Před zahájením výzkumu bude dítě srozumitelným způsobem seznámeno s průběhem aktivity a bude dotázáno, zda se chce zapojit. Účast dítěte je dobrovolná. Pokud dítě projeví neochotu, známky nepohody, únavy či frustrace, bude sezení okamžitě přerušeno nebo ukončeno, a to bez jakýchkoli negativních důsledků.

Jedno výzkumné sezení bude trvat nanejvýš 30-40 minut, přičemž ho bude možné případně rozdělit do dvou částí. Dětem budou na obrazovce počítače prezentovány dvojice fotografií zobrazujících mužský a ženský obličej. Současně uslyší nahraná vymyšlená slova (např. sat, teš, dyra, lonek, čutka). Úkolem dítěte bude pomocí tlačítek rozhodnout, pro kterou osobu z dané dvojice se označení více hodí. Každé dítě vyřeší přibližně 25–50 položek; přesný počet bude přizpůsoben věku dítěte a jeho aktuální pozornosti. V případě potřeby mohou být do výzkumného sezení zařazeny krátké doplňkové jazykové úlohy přiměřené věku dítěte (např. ukazování na obrázky podle zadaných vět či práce s obrázky doplněnými slovy nebo větami). Výzkumná procedura není spojena s žádnými riziky, která by přesahovala rizika při běžném provozu mateřské či základní školy.

Za účast ve výzkumu obdrží děti drobné nefinanční odměny (např. samolepky) již v průběhu sezení. Po jeho ukončení dostanou malou věcnou odměnu (např. pastelky, omalovánky). Odměny mají symbolický charakter a nejsou podmíněny dokončením experimentu.

Průběh experimentu bude zaznamenáván pomocí video- a audiozáznamu, který bude sloužit výhradně k vyhodnocení experimentu a jeho kontrole. Záznamy budou uchovávány v původní podobě na zabezpečeném cloudovém úložišti SharePoint poskytnutém PsÚ AV ČR; přístup k nim bude mít pouze examinátor, případně prepisovatel dat a vedoucí studie. Data budou uchovávána do doby zveřejnění hlavních výsledků studie, a to z důvodu možné potřeby jejich opětovné analýzy, avšak zákonný zástupce dítěte má nárok požadovat jejich odstranění kontaktováním jednoho z vedoucích výzkumu.

Osobní údaje dítěte budou uchovávány odděleně od výzkumných dat a budou přístupné pouze členům výzkumného týmu, vyžadovat, jejichž náplň práce v projektu bude přístup k těmto informacím nebudou sděleny třetím osobám a budou uchovávány mimo dosah neoprávněných osob. Výsledky testů a dotazníku budou zpracovávány anonymně a prezentovány nebo publikovány souhrnně tak, aby nebylo možné identifikovat jednotlivé účastníky.

Účast je zcela dobrovolná a svůj souhlas můžete kdykoli před zahájením i v průběhu výzkumu odvolat, a to bez udání důvodu. Již publikovaná anonymizovaná data však nelze ze studie zpětně odstranit.

Pokud souhlasíte s účastí Vašeho dítěte ve výzkumu, předejte prosím podepsaný formulář informovaného souhlasu pedagogickým pracovníkům školy.

V případě jakýchkoli dotazů nás neváhejte kontaktovat.

Děkujeme Vám za Vaši ochotu a spolupráci.

Primární kontaktní osoba:

Hana Tomášková, MSc., Ph.D.

Pracovnice PSÚ AV ČR

Psychologický ústav AV ČR

Pod Vodárenskou věží 1143/4

182 00 Praha 8

e-mail: tomaskova@psu.cas.cz

Vedoucí studie:

prof. PhDr. Filip Smolík, Ph.D., DSc.

Vědecký pracovník a vedoucí laboratoře

Psychologický ústav AV ČR

Pod Vodárenskou věží 1143/4

182 00 Praha 8

e-mail: smolik@praha.psu.cas.cz